

«Mənim ordenim məktublardır...»

Nüfuz necə qazanılır!

Bioqrafik məlumat

Bəşir Abbas oğlu Əhmədov 1932-çi ildə Tovuz rayonunda doğulub. Bakı Dövlət Universitetini bitirib. 35 yaşında doktorluq dissertasiyası müdafiə edib. Hazırda M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Rus Dili və Ədəbiyyatı İnstitutunda kafedra müdürüdür. Üç övladı, altı nəvəsi var. Heç bir dövlət təltifi yoxdur.

1991-ci ilin oktyabr ayında Şamaxı rayonunun müəllimləri ilə görüşə Bakıdan üç nəfər gəlmişdi: M.F.Axundov adına APRDƏİ-nin elmi işlər üzrə prorektoru, professor Ç.Bədəlov, kafedra müdiri, professor B.Əhmədov və Azərinformun baş redaktoru N.Barski. İclas salonuna rus və Azərbaycan dili müəllimləri toplaşmışdı. Sədr qonaqları təqdim etdikdən sonra bir nəfər söz istədi. O, «Əgər Şamaxı müəllimləri bilsəydilər ki, görüşə gələnlər arzsında Bəşir müəllim də var, zalda oturmağa yer olmazdı», - deyərək sözlərini ifadə etdi. Bəli, pedaqoji elmlər doktoru, professor Bəşir Əhmədovun yolunu hər yerdə müəllimlərimiz bax beləcə səbirsizliklə gözləyir, onun səsini eşitmək, inkar olunmaz elmi mülahizələrini dinləmək istəyirlər. Bəs bu istək nə ilə bağlıdır? Müəllimlər arasında az qala fenomen səviyyəsinə qalxan nüfuz necə qazanılıb?

«Qüvvət elmdədir...»

Gəlin əvvəlcə professorun heç kəsə bənzəməyən, özünəməxsus, bir qədər də qeyri-adi yaradıcılıq yolu ilə tanış olaq. Bu yol çoxşaxəlidir. Alimin yaradıcılıq ilhamı **dilçilik, metodika, pedaqogika nəzəriyyəsi, publisistika** sahələrində özünün samballı bəhrə lərini vermişdir. Biz də onun yaradıcılığına həmin sistem üzrə təhlil verməyə səy göstərəcəyik. Bəri başdan deyək ki, B. Əhmədov üçün ən səciyyəvi cəhətlərdən biri hər yazısında yeni fikir soyləmək, oxucusunu düşündürmək, mübahisəli məsələlərə şəxsi münasibət bildirmək cəhdidir. Faktlara nəzər salaq.

Azərbaycan dilçiliyində ən mübahisəli məsələlərdə biri cümlə üzvlərinin xüsusiləşməsi ilə bağlıdır. Alim bu problemə həsr etdiyi yazılarında

göstərir ki, həmin sintaktik kateqoriyanın şərhində təkcə semantik və ya təkcə qrammatik prinsipə əsaslanmaq düzgün deyil (Dilçilikdə çox vaxt məhz belə edilir). Əslində semantik-sintaktik, müddəalar em plana çəkilməlidir. Niyə? Ona görə ki, təkcə qrammatik müddəaya əsaslandıqda xüsusiləşmənin məna rolunu nəzərə çatdırmaq funksiyası, semantik funksiyanı əsas götürdükdə isə qrammatik funksiyalar kölgədə qalır. Məsələn. semantik konsepsiyaya görə, cümlənin həm baş, həm də ikinci dərəcəli üzvləri xüsusiləşə bilər, çünki məna rolunu nəzərə çatdırmaq cümlənin bütün üzvlərinə şamil oluna bilər. Qrammatik konsepsiyanın tərəfdarlarına görə, yalnız ikinci dərəcəli üzvlər xüsusiləşir. Semantik-sintaktik konsepsiya baxımından isə xüsusiləşmənin əlamətləri bunlardır: xüsusiləşmə cümlədə kommunikativ baxımdan nisbi müstəqilliyə malikdir və məna çalarlığını əks etdirir; bu kommunikativ müstəqillik xüsusiləşmənin baş üzvlə sintaktik əlaqəsini zəiflədir; xüsusiləşmə aid olduğu üzvə nisbətən yarım predikativlik əlaqəsi kəsb edir, cümlədə əlavə məlumat bildirir. Bunları əsas tutan müəllif xüsusiləşmələrə yeni tərif verir: Məna rolunu nəzərə çatdırmaq üçün intonasiya vasitəsilə izah etdiyi üzvdən ayrılan, sintaktik əlaqə baxımından xüsusiləşməyən üzvlərdən fərqlənən ikinci dərəcəli üzvə xüsusiləşmə deyilir. «Biz, institutun qabaqcıl tələbələri, inşaat dəstəsinə qoşulduq» cümləsindəki «institutun qabaqcıl tələbələri» bir tərəfdən məna rolunu qabarıq şəkildə nəzərə çatdırır və intonasiyasına görə fərqlənir (semantik aspekt), digər tərəfdən xəbərlə uzlaşmır (qrammatik aspekt). Mövcud ədəbiyyatda mübtədanın xüsusiləşməsi kimi verilən «Bizi qonaqlar, xüsusən Nina salamladı» cümləsində xəbərin «Nina» sözü ilə uzlaşması göz önündədir və deməli, heç bir xüsusiləşmədən danışa bilmərik. Xəbərlə sintaktik əlaqəyə girən üzv heç vaxt xüsusiləşə bilməz. Yuxarıdakı cümlədə **xüsusən** bağlayıcısı (bu, mövcud ədəbiyyatda tabelilik bağlayıcısı kimi şərh olunur) aydınlaşdırma məqamında işlədilmiş tabesizlik bağlayıcısıdır. Xüsusiləşmə isə tabesizlik bağlayıcısı ilə əlaqədər olmur.

Linqvistikada mübahisəli olan ikinci bir məsələyə nəzər salaq. **Azərbaycan dilçiliyində, xüsusən dərsliklərdə «gəlirəm» tipli cümlələri cümlə hesab edirlər.** B.Əhmədovun fikrinə görə isə, bu, mübtədaya ehtiyac duyulmadan

düzəlib və təktərkiibli müəyyən şəxsi cümlədir. Belə cümlələrin xəbəri yalnız I və II şəxsdə olur, III şəxsdə xəbər mübtədanı konkret əks etdirə bilmir və qeyri-müəyyənlik əlamətinə malikdir. «Gəlirəm» xəbərinə «mən», «gəlirsən» xəbərinə «sən» uyğun gəldiyi halda, «gəlir» xəbərinə adam, inək, o» və s. sözlər uyğun gəlir ki, bu da qeyri-müəyyən şəxsi cümlənin yaranmasına səbəb olur.

Daha bir məsələ. **Dilçilik ədəbiyyatında təyinə tərif verilərkən onun hökmən cümlə üzvünü izah etməsi əsas götürüldüyü halda, B.Əhmədov məsələni tamam başqa şəkildə şərh etmiş və yazmışdır ki, təyin yalnız üzvü deyil, birləşmələrin komponentlərini də izah edə bilər.** «Köhnə məktəbin təzə direktoru işə yaxşı başlayıb» cümləsində birləşmənin hər tərəfinin öz təyini vardır.

Müəllifin maraqlı nəzəri fikirlərindən biri də feli sifət, feli bağlama və məsdəri felin tərkibindən çıxararaq əsas nitq hissələri sırasına daxil etməsi, onları «hibrid nitq hissələri» adlandırması haqqındakı mülahizələridir.

Azərbaycan dilçiliyində **fonem haqqında** ən orijinal mülahizəni də məhz professor B.Əhmədov söyləmişdir: Fonem mücərrəd anlayışdır və səsin müxtəlif tələffüz variantlarında sabit qalan, invariant olan əlamətləri əks etdirir. Dilimizdə «meyvə» adlı konkret meyvə yoxdur, «meyvə» - gilə, alma, tut, armud və s. ümumi adıdır. Fonem də belədir. O, deyək ki, **b** səsinin külli miqdarda tələffüz variantlarında sabit qalan hissəsidir; bizdə **fonem** adında səs yoxdur, fonem eyni bir səsin sabit əlamətlərini əks etdirir.

Söz yaradıcılığı və etimologiya sahəsində də professor B.Əhmədovun öz orijinal, gərəkli mülahizələri var. Alınma sözlərin Azərbaycan və ümumtürk mənşəli sözlərlə əvəzlənməsi və onların əvəzində yeni sözlərin yaradılması barədə irəli sürdüyü təklifləri müxtəlif mətbuat səhifələrində oxucuların müzakirəsinə verilmişdir. Etimoloji araşdırmaların, bu sahədə göstərdiyi xidmətlərin nəticəsidir ki, M.F.Axundov adına APRDƏİdə yaradılmış «Azərbaycan dilinin etimoloji lüğəti» bölməsinə rəhbərlik etmək B. Əhmədova tapşırılmışdır.

Linqvistik məsələlərdə olduğu kimi, metodika aləmində də B. Əhmədov həmişə yeni, orijinal mülahizələr söyləməyə çalışır.

Məsələn o, dil təlimi prosesində səsle hərfin, sözün deyilişi ilə yazılışının müqayisəli şəkildə öyrədilməsini fonetikanın tədrisinə həsr etdiyi tədqiqat işində ilk dəfə ətraflı şərh edib. Müəllif «Bir məsələnin keçmişi və indisi» məqaləsində yazır: «1959-cu ilə qədər çap olunmuş metodik əsərlərdə, daha doğrusu, Azərbaycan dili mütəxəssislərinin yazılarında mən səsle hərfin, deyilişle yazılışın müqayisəli öyrədilməsi zərurəti haqqında ideyaya təsadüf etməmişəm».

Metodik və linqvistik ədəbiyyatda uzun müddət belə bir hökm mövcud olmuşdur: Müəllimin vəzifəsi ədəbi dilin normalarını mənimsətməkdən ibarətdir. Bəşir müəllim 1967-ci ildə, 35 yaşında müdafiə etdiyi doktorluq dissertasiyasında bu müddəanın yarımçıq, birtərəfli olduğunu sübut etmiş və əsaslandırmışdır ki, **nİtq təkə formadan yox, həm də məzmandan ibarətdir.** Ona görə də ifadə ediləcək fikirlə onun dil baxımından düzgün verilməsi dialektik vəhdətdə götürülməlidir.

Alimin təkə ana dilinə aid deyil, ədəbiyyat tədrisinə aid də özünə məxsus fikirləri vardır.

Bunlardan yalnız ikisini xatırlatmaq istərdik. Şakirdin ifadəli oxusunun onun (məktəblinin) məzmunu dərk etməsi üçün başlıca vasitə olması tezisi ədəbiyyat tədrisi metodikasında uzun müddət inkar olunmaz hesab edilirdi. B.Əhmədov isə sübut edib ki, əksinə, əsəri dərk etmək üçün məntiqi oxudan, dərk olunanı başqalarına çatdırmaqdan ötrü isə ifadəli oxudan istifadə olunmalıdır. Əsəri başa düşməyən şəxs onu ifadəli şəkildə oxuya bilməz. Bir cümlədə və ya misrada məqsəddən asılı olaraq məntiqi vurğu ayrı-ayrı sözlərin üzərinə düşə bilər. Şagird düzgün oxu variantını seçmək üçün hökmən əsəri əvvəlcədən öyrənməli, dərk etməlidir.

İndi bizdə çox yazıçının çox əsərini öyrətmək ideyası hökm sürür. Bəşir müəllim isə əsaslandırmağa çalışır ki, ən kamil sənətkarların ən kamil əsərləri zəminində şakirdlərə bədii ya-radıcılığın bütün sirlərini öyrətmək mümkündür. «Az olsun, yaxşı olsun» müddəası alimin fikirlərinin məğzini təşkil edir.

Bəşir müəllim 1971-1984-cü illərdə pedaqogika nəzəriyyəsiindən mühazirələr oxumuş, çoxlu məqalələr yazmış, «Pedaqogikadan mühazirə

konspektləri» adlı qiymətli və iri həcmli kitabını nəşr etdirmişdir. Bütün bu müddət ərzində onu ən çox maraqlandıran pedaqoji prosesin obyektiv qanunları olmuş, onunla əlaqədar ciddi diskussiyalar keçirmiş, Moskvada mühazirələr oxumuş, rus dilində məqalələr dərc etdirmişdir.

«Sən özün şərəf və şöhrətsən»

Professorun elmi xidmətləri barədə elədiyim söhbətə bu yerdə ara verib, yəqin, oxucularımız üçün də maraqlı olan bir suala cavab vermək istəyirəm: İndiyə kimi Bəşir müəllimin rəhbərliyi altında 21 nəfər elmlər namizədi adı almış, professor 70 nəfərin dissertasiya müdafiəsində rəsmi opponent kimi çıxış etmişdir, 20 əsərin elmi redaktoru, irili-xırdalı 31 kitabın (dərslük, proqram, monoqrafiya və s. 170 jurnal, 230 qəzet məqaləsinin müəllifidir. 1985-ci ildən M.F.Axundov adına Pedaqoji İnstitutda fəaliyyət göstərən «Məktəbə kömək komissiyası»nın sədr müavini kimi respublikanın, demək olar ki, bütün rayonlarında olmuş, xalq təhsilinin müasir problemlərinə dair silsilə mühazirələr oxumuş, bu barədə mətbuat səhifələrində müntəzəm olaraq informasiyalar dərc etdirmişdir. Azərbaycan müəllimləri ali məktəb auditoriyalarında onun pedaqogikaya, ana dili metodikasına, dilçiliyə dair mülahizələrini dinləmiş, ixtisasartırma kurslarında aktual problemlərə aid fikirlərini eşitmişlər. Bir sözlə, Bəşir Əhmədovun xalq maarifi sahəsindəki xidmətləri əvəzsizdir. Bəs bu xidmətlərin əvəzi necə ödənilib? Rəsmi dildə desək, hansı hökumət təltifləri var? Əvvəl-əvvəl belə bir sualla professorun özünə müraciət etmək istəmədik. Çünki bu sualın yaranması ilə yanaşı, yadıma haçansa «Siyasətnamə»dən oxuduğum bir rəvayət düşdü və özlüyündə elə bu rəvayət həmin sualın cavabı idi; «Əmirəlmöminin Əlqadir Billah (Abbasi xəlifəsi) ətrafındakı əmirlərə, sultanlara, xaqanlara çoxlu titullar verdiyi halda, qəznəvilər sulaləsinin ən qudrətli hökmdarı olan Sultan Mahmudu «unudur», ona bircə ləqəb - «Yəməniddövlə» (dövlətin sağ əli) verməklə kifayətlənir. Sultan xəlifəyə bildirir: «Mən bütün küfr ölkələrinin fəth etmişəm, sən adından qılınç vururam mənə təyin etdiyim valiyə uç ləqəb (titul) veribsən, bu qədər xidmətlərimə baxmayaraq, mənə bir ləqəb?». Xəlifə cavab göndərir ki, «ləqəb şərəf üçündür, onu o adama verirlər ki, şərəfi artsın, şöhrət tapsın. Sən isə

özün şərəf və şöhrətsən, sənə bir lə-qəb də kifayətdir».

Bizim fikrimizcə, cavab məhz elə belə idi. Ancaq hər halda alimin fikrini öyrənmək istəyi üstün gəldi: Mən hökumət təltifləri almağın marağında olmamışam, pedaqoji ictimaiyyətin xoş münasibətini, mütəxəssislərdən və oxuculardan aldığım hər bir məktubu özüm üçün fəxri ad, ənənəvi dayaq hesab edirəm. Məktublarmın çoxuna mətbuat vasitəsilə cavab vermişəm, bəzilərinə yazdığım cavabların çapını senzura qadağan edib...».

...Məktublar təkcə adi oxuculardan yox, görkəmli alimlərdən də gəlir. Arada professordan zarafatla soruşduq ki, məktublarda, mətbuatda Sizin fikirlərinizi tənqid edənlər də olubmu? - Tənqid tərifdən az olmayıb, - dedi. - Açığımı deyim ki, tənqidi daha çox xoşlayıram. Hətta tənqidçilərə cavab məqsədi ilə xüsusi kitab üzərində işləyirəm. Əsər dialoq şəklindədir və polemik mahiyyət daşıyır.

Bunlar da təltif barədə verdiyim suala alimin özünəməxsus cavabı idi.

«Mən günəşi göydə dana bilmirəm»

Bəs, əsl həqiqət necədir? Onda gəlin elmlər doktorunun yaradıcılığında bəzi səhifələri də nəzərdən keçirək. Onda hər şey aydın olar. B.Əhmədovun gəldiyi nəticələrə görə, pedaqoji prosesdə məqsəd-məzmun vasitə-metod-nəticə ardıcılığı əsasdır və bunların hər birini xüsusi qanun əks etdirir: Müəllifin müəyyənləşdirdiyi qanunlardan ikisini xatırlatmaq istərdik. Bunlardan biri belə adlanır: «Şəxsiyyətin optimal formalaşdırılması qanunu». Mahiyyəti aşağıdakından ibarətdir: şəxsiyyət o zaman optimal formalaşır ki, fəaliyyətə pozitiv münasibət bəsləsin (daxili tələbat olsun), fəaliyyət üçün zəruri şərait yaradılsın və şagird aktiv fəaliyyətə qoşulsun. Buradan nəticə çıxarılırdı: şəxsiyyət fəaliyyətdən faydalana bilməli, şəxsi qazanc götürməlidir. Bu qanun mətbuatda dərc olunarkən alimin üzərinə hücumlar başlandı: sən şəxsi mənafeyi ön plana çəkir, ictimai mənafeyi kölgədə qoyursan, bu işə ideoloji baxımdan savadsızlıq deməkdir, partiyanın siyasətinə ziddir və s. Dünya sivilizasiyasının təcrübəsi isə müəllifin irəli sürdüyü müddəa ilə uyğun gəlirdi!

Qanunlardan bir başqası «Qarşılıqlı nizamlaşdırma və məhdudlaşdırma» adlanır. Alimin qənaətinə görə, təbiət və cəmiyyət hədisələrinin sistem halında yaşamasının

özülündə məhz bu qanun durur: şəxsiyyətlə cəmiyyət, fərdlə kollektiv, kollektivlə onun rəhbəri, müəllimlə şagird hökmən bir-birinin fəaliyyətini nizamlamalı, məhdudlaşdırmalı və istiqamətləndirməlidir. Hələ o vaxt buradan çoxpartiyalılıq, müxalifətə yer verilməsi, plüralizm «iyi» gəldiyindən bu qanuna görə də mütəxəssisə «sağ ol» deməmişdilər, əksinə, onu ideoloji pozğunluqda təqsirləndirmişdilər. Əlbəttə, belə yazıların müəllifinə partiya və hökumət orden və medallar, fəxri adlar verə bilməzdi. Və bir də ona görə verməzdi ki, məddahlıq hökm sürdüyü üçün «dənilən mötəbər» sayıldığı dövrdə Bəşir müəllim özünün həyat kredosuna - acı həqiqətləri tam çılpıqlığı ilə çatdırmaq, xalqa, millətə xidmət üçün heç nədən çəkinmədən hadisələrə obyektiv qiymət vermək, haqqı, ədaləti hər şeydən üstün tutmaq kredosuna sadıq qalması bacarırdı. Bu sadıqlıq üçün çoxlarında çatışmayan cəsarətlilik B.Əhmədovun şəxsi Xarakterinin ən qabarıq tərəfidir. Hələ bir neçə il bundan əvvəl məktəb direktoru işləyən tanışlarımdan birinin təkmilləşdirmə kurslarında Bəşir müəllimin pedaqogikaya dair mühazirələrini dinlədikdən sonra həyəcanla dediyi sözlər yadımdan çıxmır: «Bu adamın gözünü qan örtüb, qorxu nə olduğunu bilmir, sosial quruluşun eybəcərliklərini elə açıq-saçıq tənqid edir ki, dinləyicilərin nitqi quruyur». Onda hələ durğunluq dövrü idi və bu durğunluq çoxlarının şüurunu, düşüncəsini də dondurmuşdu. Bu donu əritmək lazım idi.

20 yanvar 1990-cı il hadisələrindən sonra Bakıda fəvqəladə vəziyyətin, qadağan saatının meydana suladığı günlərdə «Xalq maarifi sədəqə sevmir» adlı məqalə yazmış, orada sovet hərbi marşal və generallarının ağayana həyat tərzi ilə elm generallarının - alimlərin ölmə-diril gün-güzəranını faktların gözü ilə müqayisə etmişdi. Məqaləni oxuduqdan sonra onun işıq üzü görməsinə təəccüb etdik. Bz bu təəccüb qarışıq maraq bizi müəlliflə görüşdü. Dedi: «Sağ olsun «Azərbaycan gəncləri» qəzetinin əməkdaşları, canlarını dişlərinə tutub yazıyı vermək qərarına gəldilər, amma hərbi sensor onun nəşrinə «veto» qoydu. Özüm senzura işçiləri ilə görüşməli oldum, veto»nun səbəbini soruşdum. Cavab verdilər ki, fəvqəladə vəziyyət şəraitində ölkənin hərbi sataşının bir yox, gərək iki başı olsun... Dedim ki, böyüyümüz Qorbaçov aşkarlıqdan, demokratiyadan ağız-dolusu

danışır, bəs onun məmurları niyə həqiqəti əks etdirən məqalənin dərc olunmasına etiraz edirlər? Cavab tapmaqda çətinlik çəkdi və icazə verməli oldular. Bir kapitan çarəsiz qalıb yazının çapına icazə verən hərbiçiyə ürək vermiş kimi dedi: «Bu məqalədə o qədər də ciddi şey yoxdur. Mən bunun «Sovet Gürcüstanı» qəzetində «Qətiyyətsizlik... təkcə buradamı?» adlı böyük bir yazısını oxumuşam. Orada... Qorbaçovu alt-üst edib. Biz icazə verməsə idik də, məqaləni başqa yerdə dərc etdirəcəkdik». Yazı bu minvalla işıq üzünə çıxdı. Alim həmin məqalədə belə bir ritorik sual verirdi: «Doğrudanmı cəmiyyət hərbi marşalların çiyini üzərində dayanıb? Doğrudanmı, ölkədə elm marşallarının mövqeyi sıfıra bərabərdir?». Bəli, bunlar ritorik suallar idi, yəni onların cavabları da öz məzmunlarında gizlənmişdi: «Cəmiyyət hərbi marşalların çiyini üzərində dayanıb! Ölkədə elm marşallarının mövqeyi sıfıra bərabərdir!». Belə olmasa idi, müəyyən müddət sonra hərbi marşallar dövlət çevrilişinə cəhd göstərməzdilər. Çevriliş hələ 20 ay sonra olacaqdı. Bəşir müəllim isə başda general Yazov olmaqla onun bandasının iç üzünü Bakı küçələrində ağır tankların tırtıllarının «Ölüm!» bölməsi yazdığı vaxt açırdı.

«Ağlı korlar əlindəyik...»

Cəsarətli adamları isə heç də həmişə, hər yerdə xoşlamayıblar. Xüsusilə ali məktəb sahiblərinin görün-baxımla, yaltaqlıq və saxtakarlıqla seçildiyi vaxtlarda. Ləyaqət və qabiliyyətə zəbt etdiyi mənəvi pilləsindən çox-çox aşağıda dayananlar cəsarətli, düz danışan adamlardan həmişə qorxublar, belələrini özlərindən uzaqlaşdırmağa və yə gözümçixdiyə salmaqla «ləbbey» deyən müti, dilsiz-ağızsız və əlbəttə, düşüncəsiz buyruq qullarına çevirməyə çalışıblar. «Çürüməkdə və ölmək-də olan» ...sosializmin, onun daşıyıcısı SSRİ dövlətinin müsibətə düşməsinin bir səbəbini də yalan və saxtakarlıq üstündə qurulmasında görürlər. O yerdə ki, düşünən başlar yalan danışan, maddahlıq edən dillərdən aşağı tutulacaq, orada haqq-ədalət bərqərar olmaz, dövlət *davam* gətirə bilməz. Filosof F.Volter: «Döv-ləti zəif edən əsas amil pulun azlığı yox, istedadların azlığıdır» deyəndə də məhz bu həqiqəti nəzərdə tuturdu. Bizim bələmiz isə həm də orasıdır ki, az-az yaranan istedadları parlatmağa yox, paslandırmağa çalışmışıq. B.Əhmədovun

həyat səhifələrini öyrəndikcə bu müddəanın doğruluğunu bir daha yəqin etdik: Budur, 1971-ci ildə Xarici Dillər İnstitutunda kadr hazırlığının yönümü barədə müdirin fikrinə «ləbbek» demədiyinə, əks fikir söylədiyinə görə onu mədəni surətdə uzaqlaşdırıb, V.İ.Lenin adına API-yə (indiki ADPU) yola salırlar. Ordakı ixtiyar sahibləri daha güclü çıxır. Düz beş il sonra kafedra müdirliyindən götürüb, partiya töhməti ilə geriyyə qaytarırlar. 1984-cü ildə institutdakı qruplaşmanın fəvqündə durduğuna, daha doğrusu, rektorun dəstəsinə qoşulmadığına görə Bəşir müəllimlə yenidən üzülüşməyi qərara alırlar. Alim M.F.Axundov adına APRDƏİ-yə pənah gətirir. Bu ötür-ötür oyununu professorun özü zarafatla «hər bir oyunçunun topu öz qapısından uzaqlaşdırmaq cəhdi» ilə müqayisə edir. 1989-cu ildə bu institutda da kiçik kafedralardan (Azərbaycan dili və ədəbiyyatı) birinin müdirliyini ona çox görürlər. Hər halda pislik üçün nəşə etmək lazım idi. Və professoru «öz ərizəsi ilə» vəzifədən götürüb, yerinə... elmi dərəcəsi olmayan, rus dili üzrə ali təhsillilərdən birini təyin edirlər, xatırladıırıq ki, Azərbaycan dili kafedrasına.

1980-ci ildə V.İ.Lenin adına API-nin Azərbaycan dili və onun tədrisi metodikası kafedrasına müdir seçilmək üçün müsabiqədə iştirak etmək istəyir. Ancaq onu burda yaxşı xatırlayırdılar... 1986-cı ildə SSRİ PEA-a müxbir üzvü seçilmək üçün sənədlərini ora göndərir. Lakin «bəşərin vicdanı» olan partiya Bəşir müəllimi «qapı»larına yaxın buraxmayan müdirlərlə məsləhətləşdikdən sonra məsələyə «veto» qoyur.

Xalq şairi Məmməd Araz necə də sərrast deyib:

Ağlı korlar əlindəyik,

Görənləri görən yoxdur.

Və bütün bunlardan sonra biləndə ki, 1997-ci ilin may ayında Bəşir Əhmədovun 65 yaşı tamam olur, inanmadıq: irilixirdalı rəqiblərinin bəd əməlləri kimi, keçib kədən illər də bu cəsarətli alimə öz hökmünü diqtə edə bilməyib. Səsimizi çoxminli müəllim ordusunun səsinə qataraq deyirik: «Ömrünün 65-ci baharı mübarək!».

“Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi”, 1991, №1